

<http://doi.org/10.22133/tlj.2024.450386.1163>

The Role of Asian Rourism Event in Hamedan 2018 on the Development of Rural Tourism and Identifying its Disadvantages in Hamedan Province

Mehdi Torkamani Forough¹ , Aeizh Azmi^{2*} , Omid Ali Moradi³

¹ MA. in Geography and Rural Planning, Department of Geography, Faculty of Literature and Humanities, Razi University, Kermanshah, Iran.

² Associate Prof. Geography and Rural Planning, Department of Geography, Faculty of Literature and Humanities, Razi University, Kermanshah, Iran.

³ Instructor of Human Geography, Department of Geography, Faculty of Literature and Humanities, Razi University, Kermanshah, Iran.

Article Info

Abstract

Original Article

Received:
29-03-2024

Accepted:
05-06-2024

Keywords:
Rural Development
Rural Tourism
Asian Event
Hamedan 2018

This research was conducted with the aim of investigating the Asian event of Hamedan 2018 and its effect on rural tourism in Hamedan province. The available documents and articles related to the Asian event in Hamedan 2018 were examined using the library method. After collecting qualitative data about the 2018 Hamedan Asian event, these data were qualitatively analyzed in the form of content analysis and its components were extracted. These data were collected and categorized with the help of organizations related to Hamedan Asian Event 2018 (provincial cultural heritage, Hamedan Asian Event 2018 secretariat, governorate, and villages). The research method was content analysis. The tool used in this research was interview and the sampling method was based on sampling up to the theoretical saturation point. The studied villages included Verkaneh, Moradbek Valley, and Abshineh. The findings of this research showed that by analyzing the content of the participants' answers, 6 main categories including regional reconstruction, customs, cultural programs, government role-playing, selling products, and religion and religious rituals were identified in the answers of the participants in the research. Also, in terms of the effects of Hamedan 2018 tourism event, the cultural and economic effects were more prominent than others. The pathology conducted in the said event showed that the environmental pollution and the effects of tourists on the beliefs and views of the hosts are among the significant things. According to the findings of this research, it seems that local and regional events and festivals are an opportunity for cultural and economic development in the target areas. Of course, it is very important to pay attention to the damage and threats of these events.

*Corresponding author
e-mail: a.azmi@razi.ac.ir

How to Cite:

Torkamani Forough, M., Azmi, A., & Ali Moradi, O. (2024). The Role of Asian Rourism Event in Hamedan 2018 on the Development of Rural Tourism and Identifying its Disadvantages in Hamedan Province. *Tourism and Leisure Time Journal*, 9(18), 107-126.

Published by University of Science and Culture <https://www.usc.ac.ir>
Online ISSN: 2783-3828

1. Introduction

The development of tourism is largely dependent on tourism events, and this issue alone can have a unique attraction for tourists; Therefore, maintaining it and improving its quality is very important in the development of tourism. Tourism events always have the ability to create changes in all economic, social and environmental dimensions and become the source of rural development. However, the most important feature of tourism is the interaction with all the components of the village, especially the rural environment, which has the ability to transform the society.

2. Methodology

The research method was content analysis. In this research, the available documents and articles related to the Asian event of Hamedan 2018 were examined with the library method. After collecting qualitative data about the 2018 Hamedan Asian event, these data were qualitatively analyzed in the form of content analysis (in the form of axial, open, and closed coding) and its components were extracted. Also, in order to investigate the impact of this event on the target villages, the data related to tourism before and after the mentioned event in the target villages were compared with the field method. These data were collected and categorized with the help of relevant organizations and expert people related to Hamedan Asian Event 2018 (provincial cultural heritage, Hamedan Asian Event 2018 secretariat, governorate, and tourism experts, including academics, tourism tours, and agencies). The tool used in this research was interview. Snowball sampling method and sample size was based on situational sampling. The studied villages included Verkaneh, Moradbek Valley and Abshineh.

3. Results

The findings of this research showed that the 2018 Hamedan tourism event is relatively well known among the officials and residents of the surveyed villages. From the contexts, goals, consequences and effects to the role of the people and the participation of the government in the mentioned event, all are important issues that were discussed in this research.

From an economic point of view, it seems that the effects of holding the Hamadan 2018 event in the studied villages were favorable. Increasing the income of the villagers and reducing the seasonal unemployment of the villagers, selling products and handicrafts, holding numerous exhibitions and stores, accommodating tourists, and providing transportation services and other relevant services have caused a change in the economic conditions of the region.

By holding various programs in the social and cultural sector, it was observed that the residents of the surveyed villages have gained more knowledge of the language and culture of other cities and even other countries; have introduced their culture to tourists; The holding of local, national, and religious rituals and ceremonies is another point that has been very prominent in this section. The findings of this research showed that the cultural effects of the 2018 Hamedan tourism event were the most effective.

Creating environmental pollution is one of the negative consequences of holding events such as the 2018 Hamedan tourism event. In addition to the negative consequences that come to the environment, there may be some cultural effects that are disproportionate to the culture of the host regions, which requires reflection and planning. The unpreparedness of the tourism target areas, the lack of facilities, the ignorance of the local people, and the lack of coordination between the government and the people in line with the pre-planned programs are among the things that challenge programs such as the 2018 Hamedan tourism event. According to the findings of this research, the biggest negative effect caused by the 2018 Hamadan tourism event was environmental pollution, which requires the serious attention of the authorities and the cooperation of the local people to minimize this problem.

4. Conclusion

The findings of this research showed that by analyzing the content of the participants' answers, 6 main categories including regional reconstruction, customs, cultural programs, government role-playing, selling products, and

religion and religious rituals were identified in the answers of the participants in the research. Also, in terms of the effects of Hamedan 2018 tourism event, the cultural and economic effects were more prominent than others. The pathology conducted in the said event showed that the environmental pollution and the effects of tourists on the beliefs and views of the hosts are among the significant things. According to the findings of this research, it seems that local and regional events and festivals are an opportunity for cultural and economic development in the target areas. Of course, it is very important to pay attention to the damage and threats of these events. The role of the government and people's participation, along with bilateral cooperation, can also solve many related issues.

گردشگری و اوقات فراغت

<http://doi.org/10.22133/tlj.2024.450386.1163>

نقش رویداد گردشگری آسیایی همدان ۲۰۱۸ در توسعه گردشگری روستایی و شناسایی آسیب‌های آن در استان

همدان

مهدی ترکمنی فروغ^۱، آئیژ عزمی^{۲*}، امید علی مرادی^۳

^۱ دانش‌آموخته کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

^۲ دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

^۳ مربی جغرافیای انسانی، گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

اطلاعات مقاله

چکیده

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۳/۰۱/۱۰

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۳/۰۳/۱۶

واژگان کلیدی:

توسعه روستایی
گردشگری روستایی
رویداد آسیایی
همدان ۲۰۱۸

یکی از روش‌های مطلوب برای ایجاد توسعه در روستاها، برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری در زمینه گردشگری روستایی است و در این راستا، رویدادهای گردشگری در توسعه گردشگری روستایی نقش کلیدی دارند. این پژوهش با هدف بررسی رویداد آسیایی همدان ۲۰۱۸ و تأثیرش در گردشگری روستایی در استان همدان انجام شد. در این راستا، با روش کتابخانه‌ای اسناد و مقالات موجود در زمینه رویداد آسیایی همدان ۲۰۱۸ بررسی شد. پس از گردآوری داده‌های کیفی درباره رویداد آسیایی همدان ۲۰۱۸، این داده‌ها به صورت تحلیل محتوا تجزیه و تحلیل کیفی و مؤلفه‌های آن استخراج شد. این داده‌ها به کمک سازمان‌های ذی‌ربط با رویداد آسیایی همدان ۲۰۱۸ (میراث فرهنگی استان، دبیرخانه رویداد آسیایی همدان ۲۰۱۸، استانداری، و دهیاری‌ها) گردآوری و دسته‌بندی شدند. روش تحقیق تحلیل محتوا بوده است. ابزار استفاده‌شده در این پژوهش، مصاحبه و روش نمونه‌گیری براساس نمونه‌گیری تا نقطه اشباع نظری بود. روستاهای بررسی‌شده شامل ورکانه، دژه مرادیبک، و آبشینه بودند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که با تحلیل محتوای پاسخ‌های شرکت‌کنندگان شش مقوله اصلی شامل بازسازی منطقه، آداب و رسوم، برنامه‌های فرهنگی، نقش آفرینی دولت، فروش محصولات، و مذهب و آیین‌های مذهبی در پاسخ‌های شرکت‌کنندگان در پژوهش شناسایی شد. همچنین از نظر تأثیراتی که رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸ دارد، تأثیرات فرهنگی و اقتصادی برجسته‌تر از سایر موارد بود. آسیب‌شناسی انجام‌شده در رویداد مذکور نشان داد که آلودگی‌های زیست‌محیطی و تأثیرات گردشگران بر باورها و دیدگاه‌های میزبانان از جمله موارد قابل توجه است. با توجه به یافته‌های این پژوهش، به نظر می‌آید که رویدادها و جشنواره‌های محلی و منطقه‌ای فرصتی برای توسعه فرهنگی و اقتصادی در مناطق هدف است؛ البته توجه به آسیب‌ها و تهدیدهای این رویدادها اهمیت ویژه‌ای دارد. نقش آفرینی دولت و مشارکت مردمی، در کنار همکاری دوجانبه نیز می‌تواند بسیاری از مسائل مربوطه را برطرف کند.

* نویسنده مسئول

رایانامه: a.azmi@razi.ac.ir

نحوه استناددهی:

ترکمنی فروغ، مهدی، عزمی، آئیژ، و علی مرادی، امید (۱۴۰۳). نقش رویداد گردشگری آسیایی «همدان ۲۰۱۸» در توسعه گردشگری روستایی و شناسایی آسیب‌های آن در استان همدان، گردشگری و اوقات فراغت، ۹(۱۸)، ۱۰۷-۱۲۶.

ناشر: دانشگاه علم و فرهنگ <https://www.usc.ac.ir>

شاپای الکترونیکی: ۳۸۲۸-۲۷۸۳

توسعه گردشگری تا حدود زیادی به رویدادهای گردشگری وابسته است و این مسئله به تنهایی جذابیت منحصر به فردی برای گردشگران است؛ بنابراین حفظ آن و بهبود کیفیتش در توسعه گردشگری اهمیت بسیاری دارد. رویدادهای گردشگری همواره قابلیت این را دارند که در تمامی ابعاد اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی تحول ایجاد کنند و منشأ توسعه روستایی شوند. با این همه، مهم ترین ویژگی گردشگری تعامل با تمامی اجزای روستا و به ویژه محیط روستایی است که قابلیت تحول در جامعه را دارد (محمودی و بیشمی، ۱۴۰۱، ص ۱۹۰).

رویدادها پدیده های فضایی و موقتی و هدف دارند و از آنجاکه حاصل تعامل میان مردم، فضا و مدیریت رویدادها هستند، منحصر به فردند و هریک تجربه های جدید را ارائه می دهند (Getz & McConnell, 2014, p. 404). بر این اساس، رویدادها یکی از اشکال جاذبه های گردشگری به شمار می روند که در مقیاس های مختلف، از ابررویدادهایی نظیر المپیک و نمایشگاه های جهانی گرفته تا جشنواره های محلی و رویدادهای کوچک، در اماکنی نظیر پارک ها برگزار می شوند. همه ساله، بسیاری از شهرهای بزرگ جهان، با هدف بهره مندی از مزایای میزبانی از رویدادهایی نظیر المپیک، نمایشگاه های بین المللی و جام های جهانی، با یکدیگر رقابت می کنند. همچنین شهرهای کوچک تر، از رویدادهای فرهنگی و هنری به منظور جذب گردشگر بهره می برند؛ با این حال، برگزاری رویدادها فعالیتی جدید نیست؛ بلکه مطالعات تاریخی نشان می دهد که گرامیداشت موقعیت های خاص و سفر برای شرکت در یک فستیوال، از گذشته های دور رواج داشته است و با جنبه های مختلف فرهنگی، اجتماعی، مذهبی و اقتصاد جوامع عجین شده است (Connell & Page, 2012, p. 11).

ویژگی های تاریخی، طبیعی، تمدنی و گردشگری همدان باعث شد سال گذشته این شهر در اجلاس وزیران گردشگری کشورهای عضو مجمع گفتگوهای آسیایی (ACD) در شهر سیم ریپ کشور کامبوج، پایتخت گردشگری آسیا در سال ۲۰۱۸، انتخاب شود. از نیم سال دوم سال ۱۳۹۷ تا فروردین ماه ۱۳۹۸، که بحث رویداد گردشگری آسیایی همدان مطرح شد، بیش از ۴۰۰ میلیارد تومان مبل و لوازم چوبی منبت در همدان به فروش رفته است. همچنین آمارها نشان می دهد که کسب و کار در همدان از رتبه ۲۴ به ۱۱ رسیده و این یعنی رونق گردشگری. همچنین همدان به همراه زنجان در زمینه نرخ بیکاری در رده سوم قرار دارد و از ۸/۹ به ۸/۲ رسیده که بهبود اوضاع اشتغال در همدان به صنایع دستی و گردشگری برمی گردد. دو رویداد پیش روی همدان فرصت خوبی است برای آن که نگاه های جهانی به سمت ایران جذب شود و طرح مقصد جدیدی به نام همدان موقعیت مناسبی است که استفاده از آن به نوع مدیریت بستگی دارد؛ البته نمی توان شرایط کشور در صحنه بین الملل را نادیده گرفت. این شرایط از یک سو ممکن است کار را برای مسئولان و دست اندرکاران سخت کند و از سوی دیگر، فرصتی باشد که از طریق رویدادهای این چنینی، نگاه جهان به ایران و جاذبه های فراوانش بهتر شود (نیکبخت، ۱۳۹۷، ص ۲).

امروزه بسیاری از رویدادهای گردشگری در سطح محلی و روستایی انجام می شود و این رویدادها در جذب گردشگر موفق بوده اند. حتی گفتنی است که این رویدادها با هدف توسعه گردشگری روستایی ایجاد شده اند. از اواخر دهه ۱۹۶۰، تعداد جشنواره های برگزار شده به میزان شایان توجهی در جهان زیاد شده است. بیش از ۵۰ درصد رویدادهای گردشگری در بریتانیا با هدف توسعه گردشگری روستایی شکل گرفته اند و هدف اصلی معرفی مناطق روستایی یا برندسازی برای این مناطق مستعد گردشگری بوده است (سقای و خوشه بست، ۱۳۹۷، ص ۷۸).

امروزه پرداختن به توسعه پایدار، به ویژه در محیط های روستایی، اهمیت زیادی یافته است. روال زندگی در روستا تغییر کرده است، هدف ساکنان، شیوه تعامل با یکدیگر، نحوه کسب درآمد، و روابط انسانی همگی از مؤلفه هایی هستند که در روستا دگرگون شده است. انجام این پژوهش پیامدهای مطلوبی را در زمینه موارد زیر خواهد داشت:

۱. ایجاد بستری مناسب برای آشنایی دانش پژوهان و دست اندرکاران با مقوله روستا و توسعه پایدار فضاهای جغرافیایی؛

۲. تقویت و توسعه دامنه مبانی تئوریک در زمینه روستا و توسعه پایدار از طریق انتشار مقالات صاحب نظران حوزه مطالعات روستایی؛

۳. گشودن فضای جدید در عرصه فعالیت های علمی کشور در حوزه مسائل روستا و توسعه؛

۴. توجه بیشتر به گردشگری روستایی و اتخاذ رویکرد توسعه محور و پایدار بودن صنعت گردشگری روستایی؛
۵. ایجاد زمینه و بستری برای استفاده مدیران منطقه ای استان از آخرین دستاوردهای علمی در زمینه توسعه پایدار فضایی در نواحی روستایی؛
۶. کمک به پایداری فضا در نواحی روستایی، از طریق اشاعه جدیدترین الگوهای برنامه ریزی توسعه در راستای توسعه همه جانبه و پایدار سکونتگاه های روستایی کشور.

از آنجا که این نوع گردشگری نیز به بوم گردی مربوط می شود، گفتنی است نه تنها برای مسافران، بلکه برای جوامع روستایی مزایای درخور توجهی به همراه دارد. سفر گردشگران به این روستاها به معنای حمایت از اقتصاد محلی و رونق یافتن چرخه تولید آن هاست؛ حتی می تواند منبع درآمد جدیدی برای خانواده ها باشد و به اشتغال زایی ایشان کمک کند. با این کار، مهاجرت به شهرها و ازدحام در شهرهای صنعتی و پر جمعیت کاهش می یابد. علاوه بر آن، توسعه زیرساخت های بیشتر در این روستاها به منظور جلب توجه مسافران بیشتر، باعث زنده شدن مجدد فرهنگ محلی، حس غرور، هویت محلی و عزت نفس ایشان می شود. به همین دلیل است که مزایای بوم گردی محدود نیست و گسترش آن تأثیر درخور توجهی در فرهنگ و روابط اجتماعی انسان دارد.

رویداد آسیایی همدان ۲۰۱۸ فرصت های زیادی برای شناسایی و معرفی گردشگری روستایی فراهم آورده است. با این همه، تبدیل این فرصت ها به راهبردهای توسعه گردشگری روستایی نیازمند شناسایی پتانسیل ها و امکانات موجود در استان همدان با هدف تبدیل این استان به قطب گردشگری روستایی است. به لحاظ نظری، این تحقیق مبانی نظری و مطالعات صورت گرفته در حوزه رویداد آسیایی همدان ۲۰۱۸ را به منزله یک سند علمی گردآوری کرده و در عین حال امکان آسیب شناسی و شناسایی نقاط قوت و ضعف را فراهم می کند. از طرفی امکان تمرکز روی توسعه گردشگری روستایی استان همدان فراهم می شود؛ چراکه این استان پتانسیل های گسترده گردشگری روستایی در ابعاد جهانی را داراست که سرمایه گذاری روی آن، توجه صرف و محض بر توسعه شهری این استان را به سمت جاذبه های روستایی سوق می دهد و زمینه توسعه نواحی روستایی این استان را فراهم می کند. در عین حال، به لحاظ وجهه بین المللی استان مزبور یافته های این تحقیق امکان برندسازی و شناسایی استان مزبور در سطح بین المللی را فراهم می کند. با این اوصاف، یافته های این تحقیق تجارب ارزشمندی برای توسعه سایر استان ها، به ویژه استان کرمانشاه، فراهم می کند. یافته های این تحقیق برای سازمان های زیر مفید است: میراث فرهنگی و گردشگری استان کرمانشاه، استانداری کرمانشاه، فرمانداری شهرستان کرمانشاه، سازمان شهرداری ها و دهیاری های استان همدان.

تحقق این رخداد در همدان، تأثیرات شایان توجهی در گردشگری گذاشته است. از طرفی گردشگری روستایی استان همدان یکی از اهداف این رخداد است. با توجه به ویژگی های گردشگری استان همدان و به ویژه استان کرمانشاه بحث و بررسی و آسیب شناسی رویداد آسیایی همدان ۲۰۱۸ می تواند در رونق گردشگری استان همدان نقش بسزایی داشته باشد. با این اوصاف، هدف اصلی این تحقیق بررسی رویداد آسیایی همدان ۲۰۱۸ و تأثیرش در گردشگری روستایی روستاهای هدف گردشگری در استان همدان است.

مبانی نظری

رویداد گردشگری برنامه ریزی، توسعه، و بازاریابی نظام مند از جشنواره ها و مراسم ویژه، به منزله جاذبه های گردشگری، سازندگان تصاویر، کاتالیزورهای زیرساخت ها و رشد اقتصادی و انیمیشن های جذاب ساخته شده است. مدیریت گردشگری مبتنی بر تجزیه و تحلیل رفتار و انگیزه انواع گردشگران از طرفی با توسعه گردشگری و از طرف دیگر، با مدیریت رویداد با بازاریابی رویداد، طراحی و مدیریت یک رویداد سروکار دارد. علاوه بر این، سعی شده است تجربه های رویداد و مدیریت آن ها درک شود؛ از این رو، رویداد گردشگری در میانه دو بخش قرار دارد. به عبارت دیگر، هدف گردشگری رویداد بهره برداری کامل از قابلیت های رویدادها به منظور دستیابی به توسعه گردشگری جوامع میزبان است (Dai et al., 2021, p. 22).

ترکمنی فروغ و همکاران/ نقش رویداد گردشگری آسیایی همدان ۲۰۱۸ در توسعه گردشگری روستایی و شناسایی آسیب‌های آن در استان همدان

گنز^۱ (2008, 59) گردشگری رویداد را به منزله یکی از اشکال سفر با علایق ویژه نام می‌برد که در آن، فرد برای دیدن یک رویداد، سفر می‌کند یا در حین سفر خود، از رویدادی بازدید می‌کند و رویدادهای ویژه را شکل خاصی از جاذبه گردشگری در طیف گسترده‌ای از رویدادهای کلان همچون المپیک و نمایشگاه‌های بین‌المللی تا جشنواره‌های محلی می‌داند (میرزایی، ۱۳۹۵، ص ۴۴).

در بحث رویدادهای گردشگری، این فرض اساسی وجود دارد که کیفیت زندگی ساکنان در طول مراحل اولیه توسعه گردشگری بهبود خواهد یافت؛ اما در رسیدن به یک ظرفیت یا سطحی از تغییر قابل قبول که فراتر از آن توسعه اضافی باعث تغییرات منفی در جامعه می‌شود؛ زیرا جوامع محلی ظرفیت خاصی برای جذب گردشگران دارند. آستانه یا رشد فراتر از ظرفیت در نتیجه تغییرات منفی اجتماعی، تأثیرات زیست‌محیطی و بازده نزولی سرمایه‌گذاری گردشگری را در پی خواهد داشت. این نظریه بر این تأکید دارد که اگر تحمل ظرفیت تعیین شود، سپس منافع اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی می‌تواند بهینه‌سازی و عواقب منفی را به حداقل برساند (Rosalina et al., 2021, p. 136).

اقامت خارج از آستانه تحمل مناطق گردشگری و افزایش تقاضای خدمات برای گردشگران و ناتوانی جامعه میزبان علاوه بر آسیب به طبیعت، باعث شکل‌گیری تغییرات اجتماعی منفی در کیفیت زندگی جامعه با الگو برداری‌های غلط می‌شود؛ در نتیجه تصورات جامعه میزبان به گردشگری منفی می‌شود. در هر حال به دلیل پیچیده بودن ماهیت گردشگری دقیق مشخص نیست که کدام یک از گروه‌ها از نظر قانونی در فرایند سیاست‌گذاری گردشگری مشارکت دارند و توسعه گردشگری فرایندی است که احتمال دارد تأثیر منفی در گروه‌های خاصی داشته باشد و از سویی گروهی دیگر از آن سود برند. به همین دلیل، در موفقیت توسعه گردشگری باید به ذی‌نفعان توجه شود و شناسایی شوند. چهار گروه ساکنان، گردشگران، مقامات محلی، و کارآفرینان به دلیل داشتن روابط متقابل، ذی‌نفعان عمده گردشگری محسوب می‌شوند (رضوانی، ۱۳۹۰، ص ۱۶۹).

هر یک از گروه‌ها به‌ویژه گردشگران به‌منزله گروه‌های حامی در ارتباط با توسعه روستایی، نقش بسزایی در رشد کیفیت زندگی دارند. مصرف گردشگری به‌سمت کشورهای کمتر توسعه‌یافته یا مناطق محیطی سرشار از جاذبه‌های گردشگری طبیعی، اجتماعی و فرهنگی است که به هدایت توزیع مجدد درآمد ملی به نفع مقصد میزبان منجر می‌شود. افزایش منابع مالی در بعد تقاضا مستلزم افزایش عرضه در جامعه میزبان است. تحریک مستقیم در فعالیتهای مرتبط با گردشگری، افزایش در تولید غیرمستقیم در تجارت گردشگری است؛ مانند ایجاد مشاغل جدید، درآمد فراوان و سرمایه‌گذاری. در نظریه همگرایی، نتیجه‌ای که به دست می‌آید افزایش درآمد ملی در مقصد است؛ در حالی که افزایش چیزهای دیگر برابر با هزینه یا مصرف نهایی در مکان بازدیدکنندگان است. دو دیدگاه در این باره مطرح است: از یک سو، گردشگری به‌منزله رشد اقتصادی و توسعه منطقه‌ای در داخل کشور خاص دیده می‌شود و توسعه مؤثر در کاهش عدم تعادل‌های منطقه، به‌ویژه در بین مراکز شهری و مناطق پیرامونی آن است. از سوی دیگر، نقش توسعه گردشگری در زمینه تقسیم جهان به کشورهای توسعه‌یافته و کمتر توسعه‌یافته در نظر گرفته می‌شود. در این نظریه، فاصله میان این دو را می‌توان از طریق پروژه‌های توسعه گردشگری در دسته دوم (کمتر توسعه‌یافته) کاهش داد و این وفاداری یک مرکز به مرکز دیگر را شکل می‌دهد. برخی نویسندگان این نظریه را به عنوان پراکندگی توسعه در نواحی غیرصنعتی براساس دیدگاه گردشگری کلاسیک و تمایل به توزیع توسعه به دور از مراکز صنعتی و به‌سمت نواحی در کشورهای توسعه‌نیافته می‌بینند (ابراهیم‌زاده و همکاران، ۱۳۹۰، ص ۶).

همگرایی در گردشگری علاوه بر تأثیرات اقتصادی، در زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی هم تأثیرگذار است؛ به این صورت که در ارتباط قرار گرفتن فرهنگ‌های متفاوت جامعه میزبان و میهمان همگرایی فرهنگی ایجاد و حتی برخی ناهنجاری‌های ذهنی افراد بدین وسیله رفع شود. در این نوع از گردشگری میزان خطرپذیری در رضایت‌مندی گردشگر مؤثر بوده و هرچه خطرپذیری وی بیشتر باشد، رضایت‌مندی گردشگری بیشتر می‌شود. در مطالعات مختلف، مفهوم خطرپذیری با رضایت از گردشگری در ارتباط است (Rosalina et al., 2021, p.136).

در گردشگری هیجان و دیدن مناطق بکر و زیبایی که شگفتی گردشگر را به همراه آورد، موجب خوشایندی و رضایت‌مندی گردشگر می‌شود که این امر در گردشگری روستایی به‌وضوح مشاهده می‌شود. در هر حال رضایت گردشگر بر استفاده از تعامل بین موقعیت و جنبه‌های شخصی او تمرکز دارد. گردشگر در تعامل با محیط روستای گردشگری و ارتباط با مردم محلی قرار می‌گیرد. خدمات ارائه‌شده توسط جامعه روستایی برای

1. Getz

رفع نیازها و جلب رضایت گردشگر، این تعامل را تقویت می‌کند. در جریان این ارتباطات، هم محیط روستا و هم مردم محلی تحت تأثیر قرار می‌گیرند.

مرور پیشینه

بابتیستا آلوس و همکاران (2010) در مقاله‌ای با عنوان «اثرات رویدادهای گردشگری کوچک مقیاس در مکان‌های روستایی» معتقدند که رویدادهای گردشگری تأثیرات اقتصادی گسترده‌ای دارند؛ اما تأثیرات اجتماعی آنان به مراتب بیشتر و ملموس‌تر است.

وایس (2020) در مقاله‌ای با عنوان «گردشگری رویداد شهری و روستایی و پایداری: بررسی اثرات اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی» بیان می‌کند که تمرکز در نواحی شهری و روستایی باید بر رویدادهای پایدار متمرکز باشد تا بتوان چالش‌های احتمالی آن را مدیریت کرد. استفاده از مردم بومی یکی از بهترین راهکارهای مدیریت رویدادهای گردشگری است.

گان و وار (2002) در مقاله‌ای با عنوان «گردشگری رویداد؛ مفاهیم و علل» جشنواره‌ها را در گروه منابع فرهنگی قرار می‌دهد و همچنین جشنواره‌های روستایی را یکی از فعالیت‌های مسافر در مناطق روستایی برمی‌شمارند.

میرزایی (۱۳۹۵) در تحقیقی با عنوان «گردشگری رویداد راهکاری جهت توسعه اقتصادی پایدار در جوامع محلی» شش عامل خانواده، مسائل فرهنگی، اجتماعی شدن، بومی، تازگی و نیز فرار را برای حضور گردشگران در رویدادهای گردشگری مشخص کرد.

اینسکیپ (1991) در مقاله‌ای با عنوان «گردشگری روستایی: رهیافتی در جهت توسعه پایدار و یکپارچه» رویدادهای گردشگری را یکی از اشکال ویژه جاذبه‌ها می‌داند که ترکیبی از جاذبه‌های طبیعی و فرهنگی هستند. رویدادهای گردشگری را می‌توان در سه گروه تقسیم کرد: (۱) جلسات، رویدادهای تشویقی و همایش‌ها و نمایشگاه‌ها؛ (۲) ورزشی که تجارتی بزرگ است؛ (۳) جشنواره‌ها و جشن‌های فرهنگی.

کردوانی و غفار (۱۳۸۳) در مقاله‌ای با عنوان «صنعت گلابگیری و اهمیت آن در بخش قمصر» بیان کرده‌اند که اولین قدم برای شروع فعالیت‌های اقتصادی و تحول در روند توسعه منطقه، آن هم بدون نیاز به هیچ‌گونه سرمایه‌گذاری و متکی بر استعدادها و پتانسیل‌های محلی که خود نمونه بارز توسعه‌ای ذاتی و پایدار است، تنها توسعه صنعت گل و گلابگیری است.

تولایی و شاهی (۱۳۸۷) در مطالعه‌ای با عنوان «ارزیابی آثار دموگرافیک و فرهنگی گردشگری در سرعین اردبیل» به ارزیابی آثار دموگرافیک و فرهنگی گردشگری در سرعین اردبیل پرداخته و با استفاده از تحلیل‌های استنباطی بیان کرده‌اند که گردشگری در سرعین به رنگ باختن برخی ویژگی‌های فرهنگ بومی در حوزه زبان بومی، پوشش، آداب و رسوم سنتی و به موازات آن، ارتقای نحوه آداب و اصول معاشرت، بالا رفتن سطح آگاهی اجتماعی و افزایش روحیه احترام به دیگران منجر شده است.

کیانی سلمی و بسحاق (۱۳۹۵) در مقاله‌ای تحت عنوان «تبیین اثرات جشنواره گلابگیری از دیدگاه ساکنان محلی» به بررسی جشنواره‌های گلابگیری پرداخته‌اند. نتایج تحقیق آن‌ها نشان می‌دهند که برگزاری جشنواره گلابگیری تأثیرات محیطی، کالبدی، اقتصادی و اجتماعی در منطقه ایجاد کرده است. عامل اقتصادی بیشترین نقش را در تبیین تأثیرات جشنواره گلابگیری به خود اختصاص داده است. عامل محیطی دیگر، عامل مهمی است که تحت تأثیر جشنواره گلابگیری و توسعه گردشگری است. این عامل بیشترین تعداد متغیر را به خود اختصاص داده است. دیگر عامل مهم، که تحت تأثیر جشنواره گلابگیری و توسعه گردشگری است، عامل کالبدی است. آخرین عامل، عامل اجتماعی است. وجود کمترین بار عاملی به نسبت سایر عوامل، گویای این واقعیت است که بافت اجتماعی کاشان در برابر تغییرات مقاومت زیادی نشان می‌دهد و این منطقه هویت محلی خود را همچنان حفظ کرده است.

فتح‌اللهی و محرم‌زاده (2009) در پژوهشی تحت عنوان «عوامل بازدارنده مؤثر بر گردشگری ورزشی استان آذربایجان» به منزله نمونه‌ای موفق از رویدادهای گردشگری گزارش کردند که مشکلات مدیریتی، ضعف در اطلاع‌رسانی، کمبود تبلیغات و ارائه نکردن خدمات مناسب از مهم‌ترین موانع جذب توریسم ورزشی هستند.

ترکمنی فروغ و همکاران/ نقش رویداد گردشگری آسیایی همدان ۲۰۱۸ در توسعه گردشگری روستایی و شناسایی آسیب‌های آن در استان همدان

عزمی (۱۳۹۷) در مقاله‌ای با نام «معرفی و تحلیل الگوی گردشگری رویداد در روستاهای استان کرمانشاه» به معرفی و تحلیل الگوی گردشگری رویداد در روستاهای استان کرمانشاه پرداخته است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که الگوی گردشگری رویداد به تدریج به پروژه‌ای مستمر در سطح استان با هدف فروش محصولات، درآمد بیشتر و اشتغال‌زایی و معرفی فرهنگ بومی برای مردم محلی منجر شده است. از مهم‌ترین نتایج این تحقیق، توانمندشدن مردم بومی و بی‌نیازی تدریجی آن‌ها به حمایت و پشتیبانی علمی و اجرایی است. با این‌همه چالش‌هایی به وجود آمده است که شامل اختلافات نهادهای مذهبی، مشابهت رویدادها به هم و فقدان تنوع و همراهی گروهی از مردم محلی به دلیل نفع پایین آن‌ها از رویدادها و کمبود زیرساخت‌های مناسب برای جذب گردشگر بوده است.

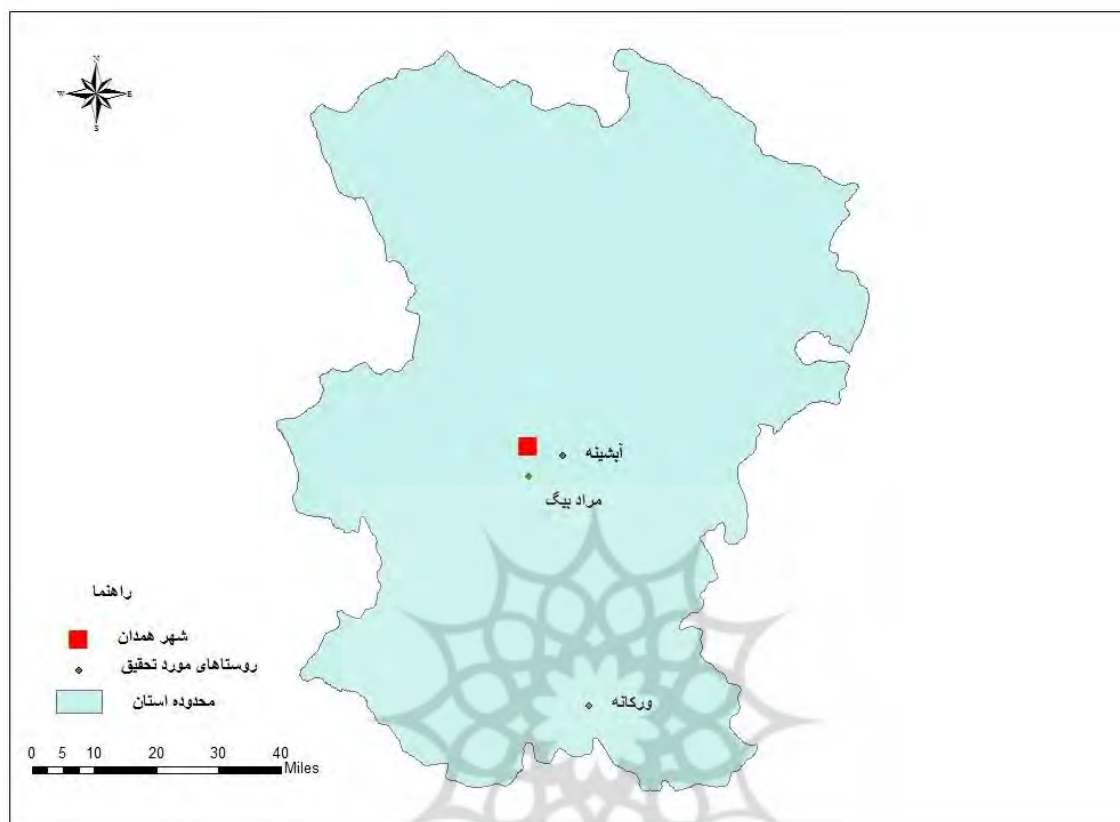
روش پژوهش

روش تحقیق تحلیل محتوا بوده است. در این تحقیق، با روش کتابخانه‌ای اسناد و مقالات موجود در زمینه رویداد آسیایی همدان ۲۰۱۸ بررسی شد. پس از گردآوری داده‌های کیفی درباره رویداد آسیایی همدان ۲۰۱۸، این داده‌ها به صورت تحلیل محتوا (کدگذاری محوری، باز، و بسته) تجزیه و تحلیل کیفی و مؤلفه‌های آن استخراج شدند. همچنین برای بررسی تأثیر این رویداد در روستاهای هدف، با روش میدانی داده‌های مربوط به گردشگری پیش و پس از رویداد مذکور در روستاهای هدف با هم مقایسه شدند. این داده‌ها با کمک سازمان‌های ذی‌ربط و افراد متخصص و مرتبط با رویداد آسیایی همدان ۲۰۱۸ (میراث فرهنگی استان، دبیرخانه رویداد آسیایی همدان ۲۰۱۸، استانداری، و متخصصان گردشگری اعم از دانشگاهیان و تورهای گردشگری و آژانس‌ها) گردآوری و دسته‌بندی شدند. ابزار استفاده‌شده در این پژوهش مصاحبه بوده است. روش نمونه‌گیری گلوله برفی و حجم نمونه براساس نمونه‌گیری وضعی بود.

از بین همه روستاهای گردشگری استان همدان در رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸، سه روستای ورکاته، درّه مرادبیک، و آبشینه برای بررسی در این پژوهش انتخاب شدند. روستاهایی برای تحقیق انتخاب شدند که جزو روستاهای هدف گردشگری استان بودند. شرکت‌کنندگان در این پژوهش و پاسخ‌دهندگان به مصاحبه شامل نه نفر از اهالی روستای مذکور (از هر روستا سه نفر)، سه نفر از کارکنان اداره کل میراث فرهنگی و صنایع دستی استان، سه نفر از کارکنان دبیرخانه رویداد آسیایی همدان ۲۰۱۸، سه نفر از کارکنان استانداری استان همدان، و سه نفر دهیار مربوط به روستاهای ورکاته، درّه مرادبیک، و آبشینه بودند. جامعه آماری شامل ۱۷۰ نفر است. حجم نمونه ۱۲۰ نفر از اهالی روستاهای مزبور است که براساس فرمول کوکران و با روش نمونه‌گیری تصادفی نظام‌مند انتخاب شدند.

ملاک ورود به پژوهش، مرتبط بودن فرد با رویداد گردشگری آسیایی همدان ۲۰۱۸ و آگاهی داشتن از شرایط و ضوابط آن بود. ملاک عدم ورود به پژوهش نیز آگاهی نداشتن فرد از شرایط و ضوابط رویداد گردشگری آسیایی همدان ۲۰۱۸ بود. اصول اخلاقی در پژوهش همانند رضایت آگاهانه، محرمانگی، و کمترین احتمال خطر نیز در این پژوهش رعایت شد.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود، روستای آبشینه در شرق همدان، روستای درّه مرادبیک در جنوب همدان، و روستای ورکانه در جنوب شرقی همدان قرار گرفته‌اند. در شکل ۱ موقعیت سه روستا نمایش داده شده است.

شکل ۱: وضعیت سه روستای بررسی شده

پس از استخراج مؤلفه‌های مربوط به رویداد گردشگری آسیایی همدان ۲۰۱۸، به کمک توزیع پرسش‌نامه با افراد هدف به‌عنوان شرکت‌کننده، اطلاعات تکمیلی گردآوری شد. گویه‌های این مصاحبه برپایه مؤلفه‌های مستخرج از بخش کیفی پژوهش تنظیم شدند که شامل هفده گویه (شش پرسش باز پاسخ و یازده گویه بسته پاسخ با طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای) است. مؤلفه‌های اصلی این ابزار شامل شناسایی، تأثیرات، و آسیب‌های رویداد گردشگری است. روایی و پایایی این مصاحبه با روش ضریب توافق میان متخصصان (شاخص کاپا) ۰/۷۴ به دست آمد. این ضریب توافق با نظرخواهی از هفت نفر از اساتید دانشگاه رازی کرمانشاه در رشته جغرافیا (چهار نفر) و علوم اجتماعی (سه نفر) صورت گرفت.

یافته‌های پژوهش

نتایج مندرج در جدول ۱ برگرفته از تحلیل محتوای پاسخ‌های شرکت‌کنندگان در پژوهش است و دربردارنده نمونه‌هایی از پاسخ‌های شرکت‌کنندگان، زیرمقولات، و مقولات استخراج‌شده از پاسخ مذکور است. به نظر می‌رسد که ویژگی‌های رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸ از دیدگاه پاسخ‌دهندگان در هفت مقوله جای می‌گیرد که عبارت‌اند از حضور گردشگران، بازسازی منطقه، آداب و رسوم، برنامه‌های فرهنگی، نقش آفرینی دولت، فروش محصولات، و مذهب و آیین‌های مذهبی روستا.

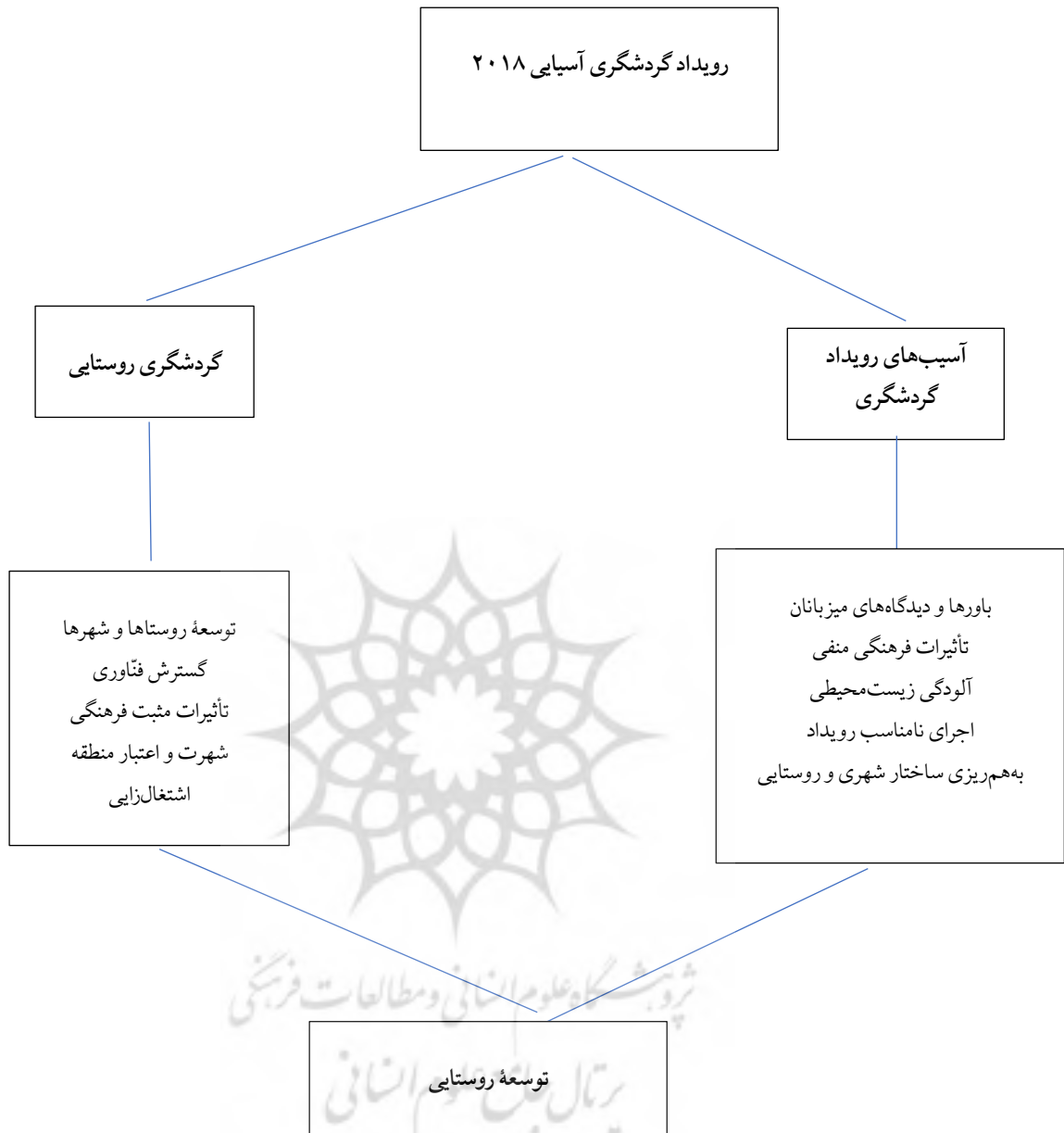
ترکمنی فروغ و همکاران/ نقش رویداد گردشگری آسیایی همدان ۲۰۱۸ در توسعه گردشگری روستایی و شناسایی آسیب‌های آن در استان همدان

جدول ۱: تحلیل محتوای شناسایی ویژگی‌های رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸

مقوله‌ها	زیرمقوله‌ها	نمونه‌هایی از پاسخ‌ها
حضور گردشگران	برنامه‌ریزی برای حضور گردشگران	آمدن توریست به روستا، بازدید از روستای ما توسط گردشگران، رویداد برنامه‌ریزی شده و از پیش مشخص شده
بازسازی منطقه	توجه به زیرساخت‌های روستا	بازسازی روستاها برای گردشگران، ساختن راه، کانال آب، و معابر، ساخت اماکنی برای استراحت گردشگران
آداب و رسوم	ارائه‌شدن آداب و رسوم محلی به گردشگران	نمایش آداب و رسوم محلی به گردشگران، برگزاری بازی‌های بومی و محلی، پختن آش‌های محلی
برنامه‌های فرهنگی	برنامه‌های فرهنگی، مسابقات و جشنواره‌ها	برگزارشدن برنامه‌های گوناگون فرهنگی اجتماعی، مسابقات بومی - محلی، و جشنواره‌های گوناگون
نقش آفرینی دولت	توجه مسئولان و مدیران به مشکلات روستا	آمدن مسئولان و مدیران به روستا، پیگیری مشکلات و مسائل روستا، برطرف کردن نیازهای روستا
فروش محصولات	فروش محصولات و صنایع دستی روستا	فروش محصولات تولیدی روستاییان و صنایع دستی ساخته‌شده توسط آن‌ها به گردشگران
مذهب و آیین‌های مذهبی روستا	نقش آفرینی فرهنگی و مذهبی روستا	معرفی فرهنگ منطقه به گردشگران، آشنایی با زبان محلی، معرفی مذهب و آیین‌های دینی - مذهبی روستاییان

با توجه به یافته‌های تحلیل محتوا مدل زیر استخراج می‌شود. این مدل مبنای بخش کمی و پرسش‌نامه تحقیق بوده است (شکل ۲).

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شکل ۲: نقش رویداد گردشگری آسیایی همدان ۲۰۱۸ در توسعه گردشگری روستایی و شناسایی آسیب‌های آن در استان همدان

ترکمنی فروغ و همکاران/ نقش رویداد گردشگری آسیایی همدان ۲۰۱۸ در توسعه گردشگری روستایی و شناسایی آسیب‌های آن در استان همدان

مدل مفهومی این تحقیق به صورت زیر طراحی شد (جدول ۲).

جدول ۲: شاخص‌های تحقیق

متغیرها	مؤلفه
باعث پیشرفت شهرها و روستاها می‌شود؛ گسترش فناوری؛ تأثیرات فرهنگی مثبت در محیط هدف؛ شهرت یک منطقه باعث رشد و توسعه روستا، اشتغال‌زایی می‌شود.	تأثیر رویداد آسیایی همدان ۲۰۱۸ در گردشگری روستایی
تأثیر باورها و دیدگاه‌های گردشگران در روستایان، تأثیرات فرهنگی منفی، آلودگی زیست‌محیطی، اجرای نامناسب رویداد، به هم‌ریزی ساختار شهری و روستایی توسط رویدادهای گردشگری.	آسیب‌های وارده بر گردشگری روستایی ناشی از رویداد آسیایی ۲۰۱۸

مندرجات جدول ۳ نشان می‌دهد که در بخش شاخص تأثیرات رویداد آسیای همدان ۲۰۱۸ در مناطق مطالعه‌شده، برخی شاخص‌ها در سطح متوسط به بالا بوده است. از جمله این تأثیرات با بیشترین فراوانی مربوط به تأثیرات فرهنگی مثبتی است که رویداد گردشگری در مناطق هدف می‌گذارد؛ همچنین پیشرفت شهرها و روستاها و رشد اقتصادی که ناشی از برگزاری رویدادهای گردشگری است.

جدول ۳: فراوانی و میانگین وزن گویه‌های شاخص تأثیرات

میانگین وزن گویه	کاملاً مخالفم	مخالفم	نظری ندارم	موافقم	کاملاً موافقم	شاخص تأثیرات
						گویه‌ها
۲/۴۵	۰	۰	۰	۹	۱۸	رویدادهای گردشگری باعث پیشرفت شهرها و روستاها می‌شود.
۲/۶۲	۰	۲	۱	۱۱	۱۳	همراه با رویدادهای گردشگری فناوری هم وارد می‌شود.
۲/۱۴	۱	۱	۱	۴	۱۹	رویدادهای گردشگری تأثیرات فرهنگی مثبتی در محیط هدف دارد.
۳/۰۳	۰	۳	۴	۶	۱۴	شهرت یک منطقه به این است که گردشگرپذیر باشد.
۲/۸۵	۰	۰	۴	۵	۱۸	از نظر اقتصادی، رویدادهای گردشگری باعث رشد می‌شود.
۲/۴۸	۰	۰	۱	۱۰	۱۶	رویداد گردشگری باعث اشتغال‌زایی می‌شود.

مندرجات جدول ۴ نشان می‌دهد که در بخش آسیب‌های رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸، بیشترین فراوانی مورد تأیید پاسخ‌دهندگان مربوط به گویه آلودگی‌های زیست‌محیطی رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸ در روستاهای هدف است. همچنین تحت تأثیر قرارگرفتن باورها و دیدگاه‌های میزبانان به عنوان آسیب دیگر با فراوانی بالا در رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸ شناخته شد.

جدول ۴: فراوانی و میانگین وزن گویه‌های شاخص آسیب‌ها

میانگین وزن گویه	کاملاً مخالفم	مخالفم	نظری ندارم	موافقم	کاملاً موافقم	شاخص آسیب‌ها
						گویه‌ها
۲/۱۱	۰	۱	۲	۸	۱۶	باورها و دیدگاه‌های میزبانان تحت تأثیر مهمانان گردشگر قرار می‌گیرد.
۳/۰۷	۵	۴	۳	۶	۹	رویدادهای گردشگری در محیط هدف تأثیرات فرهنگی منفی دارد.
۲/۲۸	۲	۴	۰	۴	۱۷	رویدادهای گردشگری باعث آلودگی زیست‌محیطی می‌شود.
۲/۶۷	۴	۴	۶	۸	۵	رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸ به خوبی اجرا شده است.
۳/۰۲	۵	۳	۲	۶	۱۱	ساختار شهری و روستایی با رویدادهای گردشگری درهم می‌ریزد.

در جدول ۵، تفاوت‌های بین رویدادهای گردشگری روستایی در روستاهای بررسی‌شده دیده شده است. برای بررسی وجود تفاوت یا نبود تفاوت در بین روستاهای بررسی‌شده، در این بخش از آزمون کروسکال والیس استفاده شده که نتایج آن در ادامه آمده است. با توجه به محقق‌نبودن

گردشگری و اوقات فراغت، دوره ۹، شماره پیاپی ۱۸، پاییز و زمستان ۱۴۰۳

مفروضه‌های تحلیل واریانس یک‌راهه، آزمون کروسکال والیس برای مقایسه روستاهای هدف استفاده شد. نتایج مندرج در جدول ۵ حاکی از این است که بین روستاهای بررسی شده از نظر رویداد گردشگری تفاوت آماری معناداری وجود ندارد ($P < 0/05$).

جدول ۵: آزمون کروسکال والیس برای مقایسه روستاهای هدف

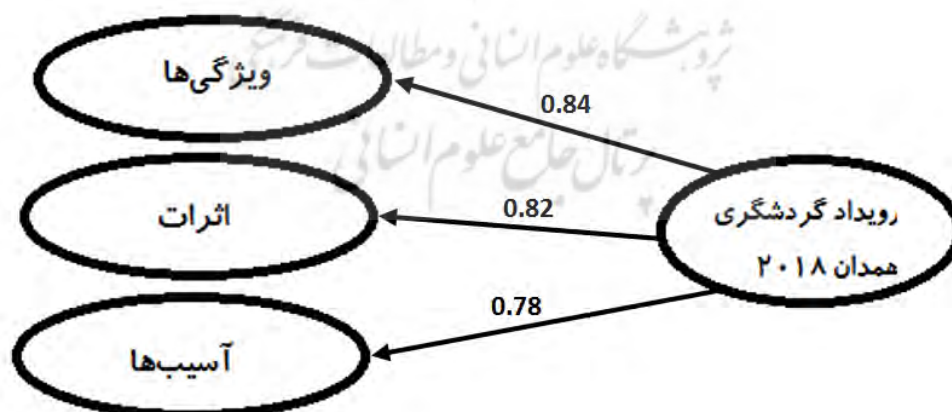
روستاها	میانگین رتبه	تعداد	درجه آزادی	X^2	سطح معناداری
آبشینه	۴/۴۷	۹	۲	۲/۵۸۷	۰/۱۵۲
ورکانه	۳/۵۲	۹			
دژه مرادبیک	۴/۷۱	۹			

در جدول ۶، نتایج حاصل از اجرای آزمون فریدمن ارائه شده است. نتایج این آزمون نشان می‌دهد که آیا تفاوت بین روستاهای بررسی شده از نظر رویداد گردشگری واقعی است یا این تفاوت صرفاً اتفاقی و بی‌معناست. جدول ۶ نتایج حاصل از اجرای آزمون فریدمن را نشان می‌دهد. براساس نتایج جدول ۷، به احتمال ۹۹ درصد اطمینان، بین روستاهای بررسی شده از نظر رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸ تفاوت آماری معناداری وجود ندارد ($P < 0/05$).

جدول ۶: آزمون فریدمن

روستاها	X^2	درجه آزادی	سطح معناداری
آبشینه	۲۱۵/۴۷	۲	۰/۰۰۱
ورکانه	۱۳۲/۵۹	۲	۰/۰۰۱
دژه مرادبیک	۱۷۴/۸۵	۲	۰/۰۰۱

پس از بررسی دیدگاه‌های پاسخ‌دهندگان در مصاحبه و ارائه پرسش‌نامه به آنان، داده‌های گردآوری شده تجزیه و تحلیل آماری شد. مؤلفه‌های شناسایی شده در تحلیل محتوا در قالب تحلیل مسیر جای گرفت و نتایج آن به صورت زیر به دست آمد. مدل ارائه شده به کمک تحلیل مسیر شکل ۲ نشان می‌دهد که رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸ با مؤلفه‌های مربوطه به ویژگی‌ها، تأثیرات، و آسیب‌های آن ارتباط معنادار دارد ($P < 0/05$). در ادامه تأثیرات مستقیم و کل ارائه شده است.

$P < 0.05$

شکل ۳: تحلیل مسیر ارائه شده برای مدل پژوهش

ترکمنی فروغ و همکاران/ نقش رویداد گردشگری آسیایی همدان ۲۰۱۸ در توسعه گردشگری روستایی و شناسایی آسیب‌های آن در استان همدان

مسیرهای ترسیم‌شده در مدل ارائه‌شده نشان می‌دهد که ضرایب به‌دست‌آمده در سطح ۰/۹۵ اطمینان معنادار هستند؛ به این معنا که ۰/۸۴، ۰/۸۲ و ۰/۷۸ از تأثیرات برآوردشده رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸ مربوط به مؤلفه‌های ویژگی‌ها، تأثیرات و آسیب‌ها هستند (جدول ۷).

جدول ۷: تأثیرات مستقیم و تأثیرات کل مسیرهای ترسیم‌شده

معناداری	اثر کل	اثر مستقیم	مسیرها
۰/۰۵	۰/۸۴	۰/۸۴	رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸ ویژگی‌ها
۰/۰۵	۰/۸۲	۰/۸۲	رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸ تأثیرات
۰/۰۵	۰/۷۸	۰/۷۸	رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸ آسیب‌ها

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

استان همدان یکی از کهن‌ترین استان‌های کشور ایران است. آثار تاریخی کشف‌شده در این استان، از دوران مادها، هخامنشیان، اشکانیان، و ساسانیان حاکی از قدمت تمدن در همدان است. از سویی نیز آب‌وهوای مطبوع استان همدان، در کنار ظرفیت‌های طبیعی متعدد در گوشه‌وکنار استان همدان موجب شده است که همواره مورد توجه گردشگران داخلی و خارجی قرار گیرد.

برگزاری رویداد همدان ۲۰۱۸ در نقاط هدف گردشگری استان همدان در حوزه‌های مختلفی موجب رشد و پیشرفت در این استان می‌شود. سال‌های پایانی قرن بیستم و آغاز هزاره سوم میلادی را در صنعت گردشگری می‌توان «عصر رویدادها» نامید. مقاصد گردشگری به‌منظور تقویت داشته‌ها و گسترش بازار پیش‌روی مخاطبان خود، به برگزاری رویدادها با تنوعی شگرف از نظر موضوع و تعداد روی آورده‌اند.

یافته‌های این پژوهش نشان داد که رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸ به‌طور نسبی در بین مسئولان و اهالی روستاهای بررسی‌شده شناخته‌شده است. از زمینه‌ها، اهداف، پیامدها و تأثیرات گرفته تا نقش مردم و مشارکت دولت در رویداد مذکور، همگی موارد مهمی هستند که در این پژوهش به آن پرداخته شد.

از نظر اقتصادی، به نظر می‌رسد که تأثیرات برگزاری رویداد همدان ۲۰۱۸ در روستاهای مطالعه‌شده مطلوب بوده است. افزایش میزان درآمد روستاییان و کاهش بیکاری‌های فصلی اهالی روستاها، فروش محصولات و صنایع دستی، برگزاری نمایشگاه‌ها و فروشگاه‌های متعدد، اسکان گردشگران، و ارائه خدمات حمل‌ونقل و سایر خدمات مربوطه باعث تغییر در شرایط اقتصادی منطقه شده است.

یافته‌های تحلیل مسیر در سه بعد نمایش داده می‌شود. ویژگی‌های منحصربه‌فرد رویداد آسیایی همدان ۲۰۱۸ از جمله بین‌المللی بودن، حضور گردشگران متعدد خارجی، زیرساخت‌های قابل قبول استان همدان در کنار پتانسیل‌های بالای این روستاها برای تبدیل شدن به قطب‌های گردشگری روستایی سبب شد که این رویداد تحول قابل قبولی در نواحی روستایی ایجاد کند و گردشگری روستایی را متحول سازد. همچنین خود این رویداد به‌عنوان فرصت تبلیغاتی برای توسعه گردشگری روستایی محسوب شده است.

این رویداد دارای تأثیرات مختلف اقتصادی و اجتماعی متعددی بوده است. رویدادهای گردشگری باعث پیشرفت شهرها و روستاها می‌شود. همچنین همراه با رویدادهای گردشگری فناوری هم وارد می‌شود و فرصت‌های خوبی در اختیار توسعه روستاها فراهم می‌کند. رویدادهای گردشگری تأثیرات فرهنگی مثبتی در محیط هدف دارد. تعامل با محیط فرهنگی و بین گردشگران و مردم بومی فرصت‌های تعامل خوبی برای توسعه فرهنگی ایجاد می‌کند. همچنین این رویداد شهرت خوبی برای روستاهای استان همدان به همراه آورده است. از نظر اقتصادی نیز رویدادهای گردشگری می‌تواند باعث رشد شود و فعالیت‌های اقتصادی گسترش یافته و رویداد گردشگری می‌تواند باعث اشتغال‌زایی شود. البته در کنار این ویژگی‌ها، آسیب‌هایی هم مطرح است. تأثیر باورها و دیدگاه‌های گردشگران در روستاییان سبب می‌شود چالش‌های فرهنگی پیش بیاید. تأثیرات فرهنگی منفی، که از گردشگران به منطقه وارد می‌شود، از دیگر نگرانی‌های موجود است؛ به‌ویژه که بخشی از

گردشگران خارجی بودند که فرهنگ متفاوتی داشتند. آلودگی زیست‌محیطی از دیگر چالش‌هایی بود که در منطقه رخ داد. همچنین اجرای نامناسب رویداد و بعضاً ناهماهنگی‌ها سبب شد بخشی از فرصت‌ها استفاده نشود. همچنین نوعی به‌هم‌ریزی ساختار شهری و روستایی توسط رویدادهای گردشگری از جمله آسیب‌هایی است که رویداد گردشگری آسیایی بر منطقه وارد کرده است.

با برگزاری برنامه‌های گوناگون در بخش اجتماعی و فرهنگی، ملاحظه شد که اهالی روستاهای بررسی‌شده شناخت بیشتری از زبان و فرهنگ سایر شهرها و حتی کشورهای دیگر پیدا کرده‌اند؛ فرهنگ خود را به گردشگران معرفی کرده‌اند؛ برگزاری آیین‌ها و مراسم محلی، ملی و مذهبی از دیگر نکاتی است که در این بخش بسیار پررنگ بوده است. یافته‌های این پژوهش نشان داد که بیشترین میزان اثر، تأثیرات فرهنگی برگزاری رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸ بوده است.

ایجاد آلودگی زیست‌محیطی یکی از پیامدهای منفی برگزاری رویدادهایی همچون رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸ است. در کنار پیامدهای منفی، که به محیط‌زیست وارد می‌آید، ممکن است برخی تأثیرات فرهنگی نامتناسب با فرهنگ مناطق میزبان گذاشته شود که خود جای تأمل و برنامه‌ریزی دارد. آمادگی نداشتن مناطق هدف گردشگری، کمبود امکانات، ناآگاهی مردم محلی، و هماهنگ نبودن دولت و مردم در راستای برنامه‌های از قبل پیش‌بینی‌شده جزو مواردی است که برنامه‌هایی همچون رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸ را دچار چالش می‌کند. براساس یافته‌های این پژوهش، بیشترین میزان اثر منفی، که برگزاری رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸ در پی داشته است، آلودگی زیست‌محیطی بوده است که توجه جدی مسئولان و همکاری مردمان محلی را می‌طلبد تا این مشکل به حداقل برسد.

نتایج نشان داد حضور گردشگران در مناطق هدف گردشگری و همچنین ایجاد تغییر و نوسازی در مناطق روستایی هدف گردشگری با توجه به میزبانی از مهمانان رویداد همدان ۲۰۱۸ نکته دیگری بود که در این تحقیق بدان اشاره شد. برگزاری مراسم و آیین‌های محلی، آشنایی با مناطق تاریخی و طبیعی که برای گردشگران جذابیت دارد هم نکته دیگری بود که در مقاله مورد تأکید قرار گرفت.

پاسخ‌دهندگان اشاره کردند که مردم و اهالی مناطق هدف رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸ میزبان و برگزارکننده آیین‌ها و رویدادهای مربوطه هستند. همچنین در برگزاری مراسم مذهبی، جشنواره‌ها، مسابقات بومی و محلی، و برنامه‌های فرهنگی، این روستاییان هستند که مشارکت و در آن نقش آفرینی می‌کنند. پذیرایی از مهمانان، راهنمایی گردشگران، و اسکان آنان برعهده مردم است؛ بنابراین مشارکت مردم به‌ویژه روستاییان در مناطق هدف مطالعه‌شده در این پژوهش، اهمیت ویژه‌ای دارد. در هر سه روستای بررسی‌شده، اهالی به نوعی با همدیگر همکاری می‌کنند و در برپایی غرفه‌ها و در اختیار قرار دادن اقامتگاه‌های بوم‌گردی برای گردشگران به یکدیگر یاری می‌رسانند. علاوه بر این، هنگام برگزاری مراسم‌ها و آیین‌ها، بسیاری از صنایع‌دستی روستاهای هدف توسط مردم به گردشگران ارائه شد.

در رویداد گردشگری، حضور گردشگران داخلی و خارجی بیشتر از هر چیزی توجه افراد را به خود جلب می‌کند. برگزاری جشنواره‌ها، آیین‌های محلی، منطقه‌ای، ملی، و مذهبی از دیگر ویژگی‌های یک رویداد گردشگری است. برای برگزاری یک رویداد گردشگری مناسب و موفق باید زیرساخت‌های ارتباطی همچون جاده و راه، اینترنت، رسانه، و تبلیغات به‌خوبی مهیا شده باشد. ارائه خوراکی‌ها، غذاهای سنتی و آش‌های محلی به بازدیدکنندگان از ویژگی‌های اصلی رویداد گردشگری است. همچنین برگزاری نمایشگاه‌ها و احداث فروشگاه‌های صنایع‌دستی و محصولات محلی شاخصه دیگری است که پاسخ‌دهندگان به آن اشاره کردند.

مواردی که پاسخ‌دهندگان به آن اشاره کردند، شامل میزبانی از گردشگران، بهسازی و نوسازی شهرها و روستاها، رشد اقتصادی مناطق میزبان، فروش محصولات و صنایع‌دستی، برگزاری جشنواره‌ها، مسابقات فرهنگی و ورزشی، آیین‌های مذهبی، برنامه‌های فرهنگی و هنری، و بازدید از نقاط دیدنی طبیعی و تاریخی مناطق هدف گردشگری است.

پاسخ‌های پاسخ‌دهندگان نشان داد که در برگزاری رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸، علاوه بر تأمین و توسعه زیرساخت‌هایی همچون زیرساخت‌های ارتباطی مانند جاده و راه، اینترنت، رسانه، و تبلیغات، تسهیل ورود گردشگران خارجی به کشور، دولت نقش حمایت‌کننده نیز

ترکمنی فروغ و همکاران/ نقش رویداد گردشگری آسیایی همدان ۲۰۱۸ در توسعه گردشگری روستایی و شناسایی آسیب‌های آن در استان همدان

داشته است. همچنین، نقش نظارتی دولت در روستاهای هدف گردشگری مورد توجه پاسخ‌دهندگان بود. آوردن امکانات مورد نیاز گردشگران به روستاها از دیگر مواردی است که درباره نقش دولت به آن اشاره شد.

جنبه اقتصادی برگزاری رویدادهای گردشگری، از جمله رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸، بسیار برجسته است. این مورد با فروش مستقیم محصولات محلی و صنایع دستی، ارائه خدمات حمل‌ونقل، اسکان، تعرفه‌های بازدید از نقاط ویژه گردشگری، و دیگر خدمات ارائه شده به گردشگران محقق می‌شود؛ اما بهره اقتصادی تنها یکی از پیامدهای برگزاری رویداد گردشگری است. در کنار منافع اقتصادی رویداد گردشگری همدان ۲۰۱۸، نقش آفرینی فرهنگی - اجتماعی مناطق هدف، معرفی شهر و روستاها به جهان، آشنایی با فرهنگ‌ها و زبان‌های گوناگون از نقاط مختلف کشور و جهان، ایجاد احساس یکپارچگی در بین اهالی و ساکنان، ایجاد مشارکت مردمی و نشاط در بین آنان از دیگر آثار و نتایجی است که می‌توان در پی برگزاری رویداد همدان ۲۰۱۸ به آن اشاره کرد.

پیامدهای منفی این رویداد شامل موارد زیر است: تخریب محیط‌زیست، تغییر بافت فرهنگی و درگیری‌ها و چالش‌های فرهنگی، نابرابری‌های اقتصادی و افزایش قیمت مسکن در کنار تخریب مزارع کشاورزی از جمله تأثیرات منفی رویداد گردشگری بوده است. همچنین می‌توان به تغییر کاربری اراضی و توسعه خانه‌های دوم و ویلاها و نابودی زمین‌های کشاورزی اشاره کرد.

یافته‌های این پژوهش با نتایج به دست آمده از پژوهش ابراهیم‌زاده و همکاران (۱۳۹۰) و کیانی سلمی و بسحاق (۱۳۹۵) همسوست. تأثیرات رویداد گردشگری از نظر اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی، و سیستمی سنجیده شده است. کانل و همکاران (2012) رویداد گردشگری را از این نظر که مردم محلی چه درکی از آن دارند و چه اثری بر زندگی آن‌ها دارد بررسی کرده‌اند. درحالی‌که این پژوهش علاوه بر این موارد، تأثیرات پیامدهای مثبت و منفی آن را نیز بررسی کرده است. به برگزاری مراسم و آیین‌های مذهبی، تغییرات اقتصادی، فرهنگی، و محلی نیز در این پژوهش به طور ویژه توجه شده است. تولایی و شاهدی (۱۳۸۷) رویداد گردشگری را به منزله یک رویداد تحمیل شده بر جوامع محلی بررسی کرده است؛ درحالی‌که در این پژوهش گردشگری رویداد به منزله رویداد برخاسته از قلب جامعه و به مثابه یک رویداد مردمی بررسی شده است. پژوهش‌های گان و وار (2002) و سقایی و خوشه‌بست (۱۳۹۷) تمام جوانب تأثیرات رویداد گردشگری را با دید سیستمی و یکپارچه بررسی کرده است که در پرداختن به پدیده‌های فرهنگی - اجتماعی و گردشگری داشتن چنین رویکردی یکی از الزامات اساسی کار است.

ORCID:

Mehdi Torkamani Forough	 https://orcid.org/0009-0002-1637-3410
Aeizh Azmi	 https://orcid.org/0000-0001-8409-6262
Omid Ali Moradi	 https://orcid.org/0009-0008-5400-3094

منابع

- ابراهیم‌زاده، عیسی، کاظمی‌زاد، شمس‌الله و اسکندری ثانی، محمد (۱۳۹۰). برنامه‌ریزی استراتژیک توسعه گردشگری با تأکید بر گردشگری مذهبی (مطالعه موردی: شهر قم). پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۴۳(۲)، ۱۱۵-۱۴۱.
- تولایی، سیمین و شاهدی، ناصر (۱۳۸۷). ارزیابی آثار دموگرافیک و فرهنگی گردشگری در سرعین اردبیل. علوم جغرافیایی، ۱۷(۱)، ۲۰۶-۱۹۱.
- دالان جی، تیموتی (۱۳۹۴). میراث فرهنگی و گردشگری. تهران: انتشارات کتاب مهربان.
- رضوانی، علی اصغر (۱۳۹۰). جغرافیا و صنعت توریسم. تهران: انتشارات پیام نور.
- سقای، مهدی و خوشه‌بست، فرزانه (۱۳۹۷). تحلیل استراتژیک گردشگری رویداد در ایران (موردشناسی: جشنواره طلای سرخ شهرستان قائنات). جغرافیا و آمایش شهری - منطقه‌ای، ۸(۲۷)، ۷۵-۹۴. <http://doi.org/10.22111/GAIJ.2018.4091>
- عزمی، آئیژ (۱۳۹۷). معرفی و تحلیل الگوی گردشگری رویداد در روستاهای استان کرمانشاه. دومین همایش ملی توسعه پایدار ایران. دانشگاه خوارزمی. تهران.
- فتح‌الهی، امید و محرم‌زاده، مهرداد (۱۳۸۸). بررسی موانع توسعه گردشگری ورزشی در آذربایجان از دیدگاه کارشناسان دفتر ورزش و جوانان. همایش بین‌المللی گردشگری ورزشی. آمل.
- کردوانی، پرویز و غفار، امیرحسین (۱۳۸۳). صنعت گلاب‌گیری و اهمیت آن در بخش قمصر. پژوهش‌های جغرافیایی، ۳۶(۴۷)، ۱۰۹-۹۵.
- کیانی سلمی، صدیقه و بسحاق، اسحاق (۱۳۹۵). تبیین اثرات جشنواره گلاب‌گیری از دیدگاه ساکنان محلی. مطالعات جهانگردی، ۱۱(۲۴)، ۹۲-۶۵. <https://doi.org/10.22054/tms.2016.5730>
- محمودی، مصطفی و بیشمی، بهار (۱۴۰۱). سنجش عوامل مؤثر بر نگرش و گرایش فعالان گردشگری به گردشگری سبز. مطالعات اجتماعی گردشگری، ۱۰(۲۰)، ۱۸۹-۲۱۰. <http://doi.org/10.52547/journalitor.36143.10.20.0>
- میرزایی، روزبه (۱۳۹۵). گردشگری رویداد راهکاری جهت توسعه اقتصادی پایدار در جوامع محلی. جغرافی و روابط انسانی، ۱۴(۴۹)، ۶۰-۴۱.
- نیکبخت، محمد ناصر (۱۳۹۷). مأموریت سخت «همدان ۲۰۱۸». خیرگزاری ایسنا
- <https://donya-e-eqtasad.com/%D8%A8%D8%AE%D8%B4-%DA%AF%D8%B1%D8%AF%D8%B4%DA%AF%D8%B1%DB%8C-48/3427300-%D9%85%D8%A7%D9%85%D9%88%D8%B1%DB%8C%D8%AA-%D8%B3%D8%AE%D8%AA-%D9%87%D9%85%D8%AF%D8%A7%D9%86>
- Baptista Alves, H. M., María Campón Cerro, A., & Vanessa Ferreira Martins, A. (2010). Impacts of small tourism events on rural places. *Journal of Place Management and Development*, 3(1), 22-37. <http://doi.org/10.1108/17538331011030257>
- Connell, J., & Page, S. J. (2012). *The Routledge Handbook of Events*. Routledge.
- Dai, M., Fan, D. X., Wang, R., Ou, Y., & Ma, X. (2021). Residents' social capital in rural tourism development: Guanxi in housing demolition. *Journal of Destination Marketing & Management*, 22.
- Fatollahi, P., Moharramzadeh, M., & Ameri, H. (2009). *Survey of barriers in Azarbajejan sort tourism of sport office expertise perspective*. international of sport tourism congress. Iran. Amol. 143-156. <http://doi.org/10.22080/jsmb.2018.7997.2093>

- Getz, D., & McConnell, A. (2014). Comparing trail runners and mountain bikers: Motivation, involvement, portfolios, and event-tourist careers. *Journal of Convention & Event*, 15(1), 69-100. Taylor & Francis Group. <https://doi.org/10.1080/15470148.2013.834807>
- Gunn, C. A., & Var, T. (2002). *Tourism Planning: Basics, Concepts, Cases*. Routledge
- Inskip, E. (1991). *Tourism planning: An integrated and sustainable development approach*. John Wiley & Sons.
- Rosalina, P. D., Dupre, K., & Wang, Y. (2021). Rural tourism: A systematic literature review on definitions and challenges. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 47, 134-149. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2021.03.001>
- Wise, N. (2020). Urban and rural event tourism and sustainability: Exploring economic, social and environmental impacts. *Sustainability*, 12(14), 5712. <https://doi.org/10.3390/su12145712>

[In Persian]

- Azmi, A. (2017). Introduction and analysis of event tourism model in the villages of Kermanshah province. *the second national conference on sustainable development of Iran*. Tehran: Kharazmi University.
- Ebrahimzadeh, I., Kazemizad, S., & Eskandari Sani, M. (2011). Strategic Planning for Tourism Development, Emphasizing on Religious Tourism (Case Study: Qom City). *Human Geography Research*, 43(2), 115-141.
- Ebrahimzadeh, I., Kazemizad, S., & Eskandari Thani, M. (2012). Strategic planning of tourism development, with an emphasis on religious tourism (case study: Qom city). *Human Geography Research*, 43(2), 115-141.
- Fatollahi, P., & Moharramzadeh, M. (2009). Survey of barriers in Azarbayejan sort tourism of sport office expertise perspective. *international of sport tourism congress*. Amol. <http://doi.org/10.22080/jsmb.2018.7997.2093>
- Kordavani, P., & Ghaffar, A. H. (2014). The rose-weaving industry and its importance in the Qomsar region. *Geographical Researches*, 47, 109-195.
- Mahmoudi, M., & Bishmi, B. (2022). Assessing the contributing factors to the tourism professionals' attitude and willingness towards green tourism. *Social Studies in Tourism*, 10(20), 189-210. <http://doi.org/10.52547/journalitor.36143.10.20.0>
- Mirzaei, R. (2015). Event tourism as a tool for sustainable local economic development. *Geography journal*, 14(49), 41-60.
- Nikbakht, M. N. (2017). Hard mission «Hamadan 2018». *donya-e-eqtasad*. <https://donya-e-eqtasad.com/%D8%A8%D8%AE%D8%B4-%DA%AF%D8%B1%D8%AF%D8%B4%DA%AF%D8%B1%DB%8C-48/3427300-%D9%85%D8%A7%D9%85%D9%88%D8%B1%DB%8C%D8%AA-%D8%B3%D8%AE%D8%AA-%D9%87%D9%85%D8%AF%D8%A7%D9%86>

- Rezvani, A. A. (1390). Geography and tourism industry, first edition, Tehran: Payam Noor Publishing House.
- Roknodin Eftekhari, A. R., Portahiri, M., & Mahdovian, F. (2018). Prioritizing tourism capacities of rural areas of Nair city. *Geography and Development Quarterly*, 9(24), 18-31. <https://10.22111/GDIJ.2011.527>
- Saghaei, D., & Khooshebast, F. (2018). Strategic Analysis of Tourism Event in Iran (Case Study: Red Gold Festival of Qaenat City). *Geography and Territorial Spatial Arrangement*, 8(27), 75-94. <http://doi.org/10.22111/gaij.2018.4091>
- Tavallaei, S., & Shahidi, N. (2007). Evaluation of demographic and cultural effects of tourism in Serain, Ardabil. *Journal of Geographical Sciences*, 7(1), 191-206.

COPYRIGHTS

©2024 by the authors. Published by University of Science and Culture. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی